

DLA doktori értekezés tézisei

Csonka Emil

William Primrose és Yuri Bashmet életműve

Témavezető: Dr. Batta András

Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem
28. számú művészet- és művelődéstörténeti tudományok besorolású
doktori iskola

Budapest

2012

I. A kutatás előzményei

Dolgozatom elsődleges célja az volt, hogy bemutassam a brácsairodalom kialakulását, és ezáltal megvilágítsam azt az aspektust, hogy a huszadik század milyen befolyást gyakorolt erre a méltatlanul hátrányosan megkülönböztetett hangszerre. E két művész élettörténete, és ars poetica-ja jól ábrázolja ezt a fejlődéstörténetet, melynek egyetlen célja az volt, hogy mind az egyetemes előadó-művészet, mind pedig a hallgatóság egyenrangú félként kezelje a hangszeret, és a hangszeres előadóművészeket. Természetesen az elmúlt évszázadokban akadtak próbálkozások, hogy ezt a változást elősegítsék, de úgy vélem a lényeges átalakulás a huszadik század zenetörténeti, és fejlődéstörténeti korszakának köszönhető.

Ezen felül kutatásom alatt derült ki, hogy William Primrose és Yuri Bashmet életéről és munkásságukról nincsen magyar nyelven fellelhető dokumentáció. Részben ezeknek, a hiányosságoknak a pótlását kíséreltem meg dolgozatomban.

II. Források

Dolgozatom létrejöttének elsődleges forrásaként William Primrose *Walk on the North Side* című önéletrajzi könyve szolgált, amely egészen gyermekkorától az 1970-es évek közepéig betekintést ad életének fontosabb, meghatározóbb történéseibe. Ezen kívül ugyancsak segítségemre volt a – korábbi Primrose-tanítvány –, David Dalton által szerkesztett *Playing the Viola* című könyv is, melyben a brácsaművész metodikai, és élettörténeti részleteibe nyerhettem betekintést. A könyveken kívül felbecsülhetetlen értékű segítséget nyújtott az *American Viola Society*-val, és a *Birgham Young University Primrose International Viola Archive*-val folytatott levelezés.

III. Módszerek

Disszertációm, a korábbi irodalmakkal ellentétben, William Primrose, és Yuri Bashmet életútjának, pályájának minél alaposabb feltérképezésére, a zeneművészetről alkotott véleményük megismertetésére helyezi a hangsúlyt. Dolgozatom első fejezetében a fellelhető dokumentumok alapján állítottam össze az összes szólóbrácsára íródott művet, melyek meghatározó momentumot képeztek a huszadik század elejéig. Külön fejezetet szántam Bartók és Primrose kapcsolatára, melyben a brácsaművész emlékirataiból nyerhetünk betekintést az előadóművész aspektusára. Az utolsó fejezet pedig a legmeghatározóbb zeneirodalmi művekből készített lemezfelvételük elemzésével igyekszik feltárni előadóművészi változások legjellemzőbb vonásait.

IV. Eredmények

William Primrose-t, és Yuri Bashmetet több ok miatt választottam doktori dolgozatom témájául. Az első az volt, hogy annak ellenére, hogy számtalan hangfelvételen hozzáférhető a játéuk, mégis magyar nyelven nagyon kevés információ áll rendelkezésre művészi tevékenységükről, életútjukról. A másik meghatározó tényezőként – véleményem szerint – a huszadik század történelmi fordulópontja állt, mely tényként szolgált az évszázados próbálkozásokat követő döntő átalakuláshoz. Hangszerük iránti töretlen elkötelezettségük, és példaértékű *Ars poetica*-juk segítségével nemcsak saját maguk, de többgenerációnyi művész pályafutását befolyásolták, és ezáltal megteremtették egy teljesen új, individuális lehetőség terét. Dolgozatomban ennek a fordulópontnak a történelmi hátterét tárom fel. Primrose és Bashmet életével, művészetével már foglalkoztak könyvek, de magyar nyelven ezidáig nem jelent meg átfogó kiadvány. Dolgozatom írása során egyre inkább megbizonyosodtam afelől, hogy ez egy igen kiterjedt téma mely számtalan megismerésre és elmélyedésre érdemes területet kínál még, és remélem, hogy az általam megkezdett munkának lesz a jövőben folytatása.

V. Az értekezés tárgyköréhez kapcsolódó tevékenység dokumentációja

2004 nyarán a spanyolországi Santaderi Fesztivál keretén belül két koncerten is előadtam Brahms Op. 120/1 f-moll szonátáját és Paganini-Primrose *La Campanella* című művét, melyet korábban Paul Neubauer brácsaművész mesterkurzusán is játszottam, aki néhány évig William Primrose tanítványa volt, és nagy örömmel osztotta meg velem korábbi mestere hagyatékát.

További terveim között szerepel a többi Primrose és Bashmet átírat, illetve az általuk inspirált művek hangversenyműsoraimba történő illesztése, valamint ezeknek a műveknek a népszerűsítése.